

A környezetbarát közbeszerzés jogi lehetőségei

Dr. Varga Ágnes

jogi tanácsadó

Közbeszerzések Tanácsa

A zöld közbeszerzés jogi feltételei az Unióban

- 1997. Európai Unió elkötelezte magát a **fenntartható fejlődés** mellett
- 2003. június 18-i közlemény az **Integrált Termék Politikáról** számos eszközt hirdetett meg a termékek környezetbarát teljesítményének javítása érdekében – közöttük a közbeszerzések környezetbarátabbá tételét is
- 2004. március 31-én elfogadott **új közösségi közbeszerzési irányelvek** (2004/18/EK irányelv és a 2004/17/EK irányelv) biztosítják a lehetőséget arra, hogy a környezetvédelmi megfontolásokat a közbeszerzési eljárások során az ajánlatkérők érvényesítsék

A zöld közbeszerzés jogi feltételei Magyarországon

- A közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény (a továbbiakban: a Kbt.) 2005. évi CLXXII. törvénnyel történő átfogó módosítása átültette a 2004/18/EK és 2004/17/EK irányelvek környezetvédelmi szempontok érvényesítését lehetővé tevő szabályait.
- A Kbt. így a közösségi közbeszerzési irányelvekkel összhangban a közbeszerzési eljárások több elemében is teret enged a környezetvédelmi megfontolásoknak

A zöld szempontok érvényesítésének lehetőségei a közbeszerzési eljárásokban

- a beszerzés tárgya, a közbeszerzési műszaki leírás meghatározásakor;
- az alkalmassági feltételek körében;
- a bírálati szempontok között;
- a szerződés teljesítése feltételeinek megadása során.

A műszaki leírás meghatározása

- Teljesítmény-, illetve funkcionális követelmények meghatározása:
 - 4. § 15. pontja: a közbeszerzési műszaki leírás azoknak a műszaki előírásoknak az összessége ...amelyek meghatározzák a közbeszerzés tárgya tekintetében megkövetelt jellemzőket ...tartalmazzák a környezetvédelmi teljesítményre ...ideértve a csomagolásra, jelölésre, címkézésre, a használati utasításra, a gyártási folyamatokra és módszerekre vonatkozó követelményeket...

A műszaki leírás meghatározása

- 58. § (5) amennyiben az ajánlatkérő a teljesítmény illetve funkcionális követelmények keretében környezetvédelmi jellemzőket állapít meg, hivatkozhat az európai vagy nemzeti (illetve nemzetközi) ökocímkékre vagy bármely más ökocímke által meghatározott részletes leírásokra, vagy szükség esetén azok egy részére, feltéve, hogy:
 - ezek alkalmasak a közbeszerzés tárgya tekintetében megkövetelt jellemzők meghatározására
 - a címke követelményeit tudományos alapokon állapították meg
 - az ökocímke olyan eljárás keretében került elfogadásra, amelyben valamennyi érdekelt fél részt vehetett
 - a leírások valamennyi érdekelt számára hozzáférhetők.

A műszaki leírás meghatározása

- 58. § (6) az ajánlatkérő az ököcímkével ellátott termékek és szolgáltatások esetében vélelmezheti a közbeszerzési műszaki leírásnak való megfelelést
el kell fogadnia azonban valamennyi megfelelő bizonyítási eszközt
- 58. § (7) indokolatlan és hátrányos megkülönböztetés tilalma!

Alkalmassági feltételek meghatározása

- Műszaki, illetőleg szakmai alkalmasság építési beruházás és szolgáltatás megrendelése esetében igazolható indokolt esetben azoknak a környezetvédelmi intézkedéseknek a leírásával, amelyeket az ajánlattevő a teljesítés során alkalmazni tud.

(Kbt. 67. § (2) bek. f) és (3) bek. i) pontjai)

- Előírható környezetvédelmi vezetési rendszereknek való megfelelés tanúsítása (pl. EMAS vagy azzal egyenértékű rendszerek)

(Kbt. 68. § (5) bek.)

Bírálati szempontok meghatározása

- Az ajánlatok bírálati szempontja lehet az összességében legelőnyösebb ajánlat kiválasztása
- Ez esetben a részszempontok között környezetvédelmi tulajdonságok is megadhatóak
- A részszempontoknak ugyanakkor mennyiségi vagy más módon értékelhető tényezőkön kell alapulniuk és a közbeszerzés tárgyával, illetve a szerződés lényeges feltételeivel kapcsolatban kell állniuk!

(Kbt. 57. §)

A szerződéses feltételek meghatározása

- A szerződés teljesítésének feltételei körében is rögzíthetők környezetvédelmi megfontolások, feltéve, ha azokat az ajánlati felhívásban/dokumentációban közzétették és nem ellentétesek a közösségi joggal
- Nem lehetnek ugyanakkor burkolt műszaki előírások, alkalmassági feltételek, vagy bírálati szempontok
- Diszkrimináció tilalma itt is érvényesül
- Lehetséges példák:
 - Eszközök helyszínre szállítása – újrahasznosítható konténere igénybe vétele
 - Csomagolás elszállítása és újrahasznosítása
 - Az ajánlattevő munkavállalói képzettek az elvégzett tevékenység környezeti hatásai tekintetében és az ajánlatkérő környezetvédelmi előírásait ismerik.

Melyik fázisban alkalmazzunk környezetvédelmi szempontot?

A műszaki leírás meghatározása során

1. A megfelelő EU ökocímke kritériumai beemelhetők a műszaki leírásba
 - Az EU ökocímke az egyik lehetséges módja lesz annak, hogy az ajánlattevő igazolja, megfelel a műszaki leírásban foglaltaknak
 - A műszaki előírás kötelező
 - Az ajánlatkérőnek így tudnia kell, hogy a piacon vannak olyan ajánlattevők, akik meg tudnak felelni e követelményeknek
 - Ebben az esetben kicsi a többletköltség felmerülésének esélye
2. Változatok alkalmazása
 - Nagyobb rugalmasság érdekében a műszaki leírás meghatározása során változatokat is alkalmazhat az ajánlatkérő, pl.:
 - 1. változat: jobb környezetvédelmi teljesítmény
 - 2. változat: néhány ökocímke kritérium előírása
 - 3. változat: valamennyi ökocímke kritérium előírás
 - A standard megoldások és az egyes változatok közötti választás az összességében legelőnyösebb ajánlaton alapul.

Melyik fázisban alkalmazzunk környezetvédelmi szempontot?

A bírálat során

- az ajánlatkérő nem tudja, hogy van-e megfelelő termék a piacon
 - az EU ökocímkének való megfelelés meglehetősen fontos
 - és/vagy jelentős többletköltség valószínű
- >Az ökocímke kritériumok bírálati szempontként történő alkalmazása lehetővé teszi, hogy
- az ajánlatkérő felmérje a piac méretét
 - kiküszöbölje a többletköltséget

Példa: izzók beszerzése

- **Környezetbarát megközelítés**
- **A piac és/vagy a többletköltségek nagysága ismeretlen**
- **A szerződés tárgya:**
Izzók beszerzése
- **Műszaki leírás:**
 - Nincsenek környezetvédelmi szempontok
- **Bírálati szempontok:**
 - Teljesítmény, ár részszempontként történő meghatározása...: X pont,
 - A környezetbarát teljesítmény részszempontként történő meghatározása, az EU ökocímkének megfelelően: Y pont

Annak a terméknek, amely megfelel: Y pont:
Annak a terméknek, amely nem felel meg: 0 pont
Összesen: X+Y pont
- **Műszaki megközelítés**
- **A piac az élettartam tekintetében ismert= 10 000 óra**
- **A piac és/vagy a többletköltségek nagysága ismeretlen > 10 000 óra élettartam estében**
- **A szerződés tárgya:**
Izzók beszerzése
- **Műszaki leírás:**
 - Minimum élettartam: 10 000 óra
- **Bírálati szempontok:**
 - Teljesítmény, ár részszempontként történő meghatározása...: X pont,
 - Speciális részszempontok a teljesítményre vonatkozóan: Bónusz pont minden 1000 óra után 10 000 óra teljesítmény felett

Összesen: X pont + bónusz pontok

Az ökocímkék használata a közbeszerzési eljárásban

- az ökocímkék segítséget nyújthatnak a beszerzendő termék vagy szolgáltatás jellemzőinek megszabásához szükséges **műszaki leírások** elkészítésében;
- a műszaki leírásban meghatározott követelményeknek való megfelelés ellenőrzésekor az ökocímkét tekinthetik a műszaki előírásoknak való megfelelés **igazolásaként**;
- használhatják a címkét a legjobban bevált gyakorlat meghatározására, amelyhez mérhetik az ajánlatokat a **bírálati szakaszban**;

Az ajánlatkérő azt azonban nem írhatja elő, hogy az ajánlattevők egy bizonyos ökocímke rendszerben legyenek regisztrálva.

Hasznos segédanyagok

- Zöld közbeszerzés! A környezetvédelmi szemléletű közbeszerzés kézikönyve

http://www.kozbeszerzes.hu/index.php?akt_menu=305&details=566

- A Környezetvédelmi Főigazgatóság honlapjának zöld közbeszerzésekkel és ökocímkékkel foglalkozó oldalai:

<http://ec.europa.eu/environment/gpp/>

<http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/>

- A magyar környezetbarát közbeszerzési cselekvési program (amint elfogadják)